

Anuša Plesničar

PASIJONSKI KONCERT V CERKVI ŽALOSTNE MATERE BOŽJE NA LONTRGU

Tomaso Giovanni Albinoni je bil italijanski baročni skladatelj, ki se je v svojem času proslavil kot pisec številnih opernih del, danes pa je poznan predvsem po *Adagiu v g-molu*. Dolga leta je veljala sodba, da naj bi delo v celoti napisal skladatelj sam, a so kasnejše raziskave pripeljale do zaključka, da je ugledalo luč dneva z ustvarjalnostjo in uglasbitvijo muzikologa in skladatelja 20. stoletja Rema Giazotta. Slednji je namreč ob popisovanju Albinonijevega obširnega opusa naletel na osnutek glasbene ideje, ki jo je kasneje razširil in oblikoval v delo, kot ga poznamo danes. Izvirna ideja je torej ostala v okvirih baročne glasbe, a sta predvsem njena nadaljnja izpeljava in še bolj harmonska uresničitvev dokaz, da gre v širšem smislu resnično za neobaročno kompozicijo. Delo je v letih po nastanku doživelo mnogo preobrazb, najbolj prepoznavna ostaja tista za violino, godala in orgle.

Pasijonski koncert 2019 v Cerkvi Žalostne Matere Božje na Lontrgu, foto Jana Jocič.

Srednjeveška sekvenca ob postnem času (*Stabat mater*) govori o globokem sočustvovanju z žalostjo Božje matere Marije in sedmerih mečih, ki so ji, po prerokbi Simeona, zadali globoke srčne rane in bolečine. Zgodba je v preteklosti doživela mnogo upodobitev in leta 1736 je nastala najslavnejša med njimi, kantata italijanskega skladatelja Giovannija Battiste Pergolesija. Labodji spev njegovega kratkotrajnega, a na drugi strani z neverjetno plodovitostjo in ustvarjalnostjo prepletenega življenja, je resnična mojstrovina po oblikovni in predvsem vsebinski plati. Skladatelj se je pri komponiranju zgledoval po istoimenski Scarlattijevi skladbi, po kateri je povzel tudi instrumentacijo dela: dva kastrata s komornim godalnim orkestrom in kontinuumom. Tercine besedila je uglasbil v kontrastnem zaporedju duetov in arij, v katerih prevladujeta žalost in trpljenje. Kantato začenjajo violine, ki jim odgovarja vokalni duet, z verigo bolečih zadržkov nad pedalnim tonom. Znameniti uvodni stavek je švicarski pisatelj in filo-

Pasijonski koncert 2019 v Cerkvi Žalostne Matere Božje na Lontrgu, foto Jana Jocič.

zof Jean-Jacques Rousseau opisal kot »najpopolnejši in najbolj ganljiv duet dveh prepletajočih se glasov izpod peresa kateregakoli skladatelja«. Podobnih tonskih slikanj se poslužujejo tudi nadaljnji stavki dela, polni disonanc in kromatičnih gibanj. A vendarle je Pergolesi, ki je bil navsezadnje avtor opere buffe *La serva padrona* lahkotnejšega značaja, temačnejšim stavkom dodal tudi nekaj arij vedrejšega pridiha. Kontekst legendarne Pergolesijeve sekvence, ki je resnično edinstvena zvočna upodobitev trpljenja Božje matere Marije, tako ne prevzema samo sakralne, temveč v globljem smislu tudi metafizično obliko. Čistost, preprostost in na nekaterih mestih nepričakovana veselost nagovarjajo k iskanju sodobnejše poante Pergolesijevega himnusa, ki se bolj kot k občutenju in tonskemu slikanju bolečine nagiba k zvočni upodobitvi njene posledice – upanja. Zaradi nenehne razpetosti glasbene teksture med kontrastom svetlega in tragičnega je delo na eni strani izjemno kompleksno, a zaradi tega nič manj aktualno tudi v današnjem kulturnem času in kontekstu.

Pripis urednice

Pasijonski koncert je bil v organizaciji Glasbene šole Škofja Loka v sodelovanju z župnijo Škofja Loka izveden v okviru Dnevov Škofjeloškega pasijona 2019 v ponedeljek, 8. aprila 2019, v Cerkvi Žalostne Matere Božje na Lontrgu. Sodelovali so sopranistka Marta Močnik Pirc, mezzosopranistka Saška Kolarič ter novoustanovljeni orkester Camerata Puštal, ki ga sestavljajo nekdanji in sedanji učenci Glasbene šole Škofja Loka, pod dirigentskim vodstvom Tilna Drakslerja.

Poslušali smo:

Remo Giazotto (1910–1998), pripisano Tomasu Albinoniju (1671–1751)
Adagio v g-molu in Giovanni Battista Pergolesi (1710–1736) *Stabat Mater*.